

زمینه گرای بناهای فرهنگی

(تحلیل تطبیقی معماری ایران و غرب)

نویسندگان:

ناصر قنبری

منصور یگانه

www.ketab.ir

سرشناسه

عنوان و نام پدیدآور

قنبری، ناصر، ۱۳۶۵ -

زمینه گرای بنیادهای فرهنگی (تحلیل تطبیقی معماری ایران و غرب)

/ نویسندگان ناصر قنبری، منصور یگانه.

تهران: شاپرک سرخ، ۱۳۹۶.

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

ص. 223.

145000 ریال 032-0-600-978:

شابک

وضعیت فهرست نویسی

یادداشت

فیبا

کتابنامه: ص. ۲۱۹.

موضوع

مجموعه‌های فرهنگی -- ایران -- طرح و نقشه

موضوع

Community centers -- Iran -- Designs and plans:

موضوع

مجموعه‌های فرهنگی -- طرح و نقشه

موضوع

Community centers -- Designs and plans:

موضوع

معماری -- طراحی -- ترکیب، تناسب و غیره

موضوع

.Architectural design-- Composition, proportion, etc.

یگانه، منصور، ۱۳۵۸ -

شناسه افزوده

NA4510 / ۹م۱۳۹۶

رده بندی کنگره

۸۰۴۲۰۳۲۲/۷۲۵:

رده بندی دیویی

شماره کتابشناسی ملی: ۴۷۱۳۶۷۰

عنوان: زمینه گرای بنیادهای فرهنگی (تحلیل تطبیقی معماری ایران و غرب)

نویسندگان: ناصر قنبری - دکتر منصور یگانه

نوبت چاپ: اول بهار ۱۳۹۶

ناشر: شاپرک سرخ

چاپ و صحافی: شاپرک

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۱۴۵۰۰ تومان

شماره شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۶۳-۰۳۲-۰

انتشارات شاپرک سرخ

تهران، میدان انقلاب اسلامی، ابتدای خیابان آزادی، کوچه شهید جنتی، پلاک ۲۴

واحد ۱

۰۹۱۲-۲۱۴۴۶۰۰

۰۲۱-۶۶۹۳۳۷۴۶

www.shaparac.com

پیشگفتار

در این کتاب موضوع رویکردهای زمینه گرایی در برخورد با بناهای فرهنگی معاصر در دو گروه معماری ایرانی و غربی مورد بررسی تطبیقی قرار می گیرند و از بررسی آن ها پیشنهادهای در چارچوب وجوه مختلف زمینه گرایی برای طراحی بناهای فرهنگی ارائه می گردد. در حال حاضر و با توجه به سردرگمی جامعه معماری در فقدان سبک و رویکرد خاص و مشخص شاهد بناهایی هستیم که بعضاً نسبت به زمینه خود بی تفاوتی هستند. بی تفاوتی به زمینه باعث بروز مشکلات زیادی در معماری و شهرسازی و ارتباط بنا با کاربری های پیرامونی ایجاد می کند. این در حالی است که با شناخت رویکردهای زمینه گرایی و وجوه پیرامونی آن می توان پیشنهادهای را در جهت شکل دهی مناسب گذاری هر چه بیشتر بنا در محیط پیرامونی اش ارائه داد.

هدف اصلی از این بررسی استخراج رویکردهای متفاوت مواجهه طراحان بناهای فرهنگی معاصر نسبت به زمینه طراحی دان و مقایسه تطبیقی آن ها در معماری ایران و غرب می باشد. در این راستا فرض عمده بر آن است که ساختمان بنای فرهنگی نباید نسبت به زمینه خود بی تفاوت و بی عمل باشد و باید از طریق راهکارهای گوناگون طراحی و خلاقیت معمارانه به ارزش ها و کیفیات بصری زمینه طراحی بیافزاید.

نتیجه عمده ای که از این بررسی بدست آمد نشان دهنده ۳ رویکرد اصلی تقابل، تبعیت و راهکار میانه در برخورد با زمینه بود که الگوی راهکار میانه بیشترین شاخص ترین آثار را پدیدار کرده است، هر چند که در رویکردهای دیگر نیز آثار ارزشمند وجود دارد. به همین دلیل پیشنهاد می شود طراحان ضمن اهمیت دادن به

زمینه و استفاده از خلاقیت و توانایی معمارانه خود سعی در ارتقای کیفیت بصری
زمینه داشته باشند .

کتاب حاضر برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد مهندس ناصر قنبری به
راهنمایی استاد گرانقدر جناب دکتر منصور یگانه در دانشکده هنر و معماری دانشگاه
تربیت مدرس تهران می باشد.

www.ketab.ir

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۳	مقدمه
۱۴	زمینه‌گرایی در معماری
۱۴	مقیاس زمینه‌گرایی
۱۵	مقدمه
۱۷	بخش اول - زمینه‌گرایی
۱۷	واژه‌شناسی زمینه و زمینه‌گرایی
۱۸	معماری زمینه‌گرا
۱۹	مبانی مخالفان زمینه‌گرایی
۲۱	زمینه‌گرایی در معماری
۳۴	انواع زمینه‌گرایی
۳۶	رویکردهای سبکی به زمینه‌گرایی
۴۶	مقیاس زمینه‌گرایی
۴۸	زمینه‌گرایی در شهرسازی
۵۰	زمینه‌گرایی در معماری و شهرسازی
۵۷	بخش دوم - فرهنگ و کاربری فرهنگی
۵۷	تعریف فرهنگ
۵۹	واژه‌شناسی در زبان فارسی
۶۰	واژه‌شناسی در زبان‌های اروپایی
۶۲	فرهنگ و معماری
۶۳	بناهای فرهنگی (کاربری فرهنگی)
۶۴	ویژگی‌ها و تفاوت‌های کاربری فرهنگی

۶۵	بخش سوم - معماری معاصر
۶۵	معماری معاصر
۶۶	مدرنیته
۶۷	معماری مدرن
۷۰	معماری پسا مدرن
۷۲	معماری دیکانستراکشن
۷۴	معماری فولدینگ
۷۵	معماری های تک و اکوتک
۷۷	معماری پایدار
۷۹	معماری مدرن ایرانی
۸۲	معماری پسا مدرن ایرانی
۸۳	معماری استعاره گرا
۸۳	معماری فرا مدرن ایرانی (مدرن متاخر یا نو مدرن)
۸۴	جمع بندی و نتیجه گیری
۸۸	بررسی نمونه های موردی معماری ایران
۸۹	موزه هنرهای معاصر تهران - کامران طباطبایی دیبا
۹۳	فرهنگسرای شفق - کامران طباطبایی دیبا
۹۴	فرهنگسرای نیاوران - کامران طباطبایی دیبا
۹۷	تئاتر شهر تهران - بیژن انصاری ، امیرعلی سردار افخمی
۱۰۱	پردیس سینمایی پارک ملت - رضا دانشمیر
۱۰۴	مجموعه یادمان و موزه برج آزادی - حسین امانت
۱۰۸	مجموعه سینمایی آزادی - بابک شکوفی
۱۱۰	موزه ایران باستان - آندره گدار
۱۱۱	مرکز موسیقی ایران - نادر اردلان

- ۱۱۲..... ساختمان های فرهنگستان جمهوری اسلامی - سید هادی میرمیران
- ۱۱۴..... ساختمان موزه ملی آب - سید هادی میرمیران
- ۱۱۶..... مرکز فرهنگی سینمایی دزفول - فرهاد احمدی
- ۱۱۸..... مرکز بین المللی فرهنگی اصفهان - فرهاد احمدی
- ۱۲۰..... فرهنگسرای خاوران
- ۱۲۱..... فرهنگسرای نگارستان (موزه قرآن) تهران - بهروز احمدی
- ۱۲۴..... فرهنگستان های جمهوری اسلامی - کامبیز حاجی قاسمی و کامبیز نوایی
- ۱۲۵..... فرهنگستان هنر تهران - میرحسین موسوی
- ۱۲۶..... موزه فرش - عبدالعزیز فرمانفرمائیان
- ۱۲۸..... مرکز اجتماعات کودکان - یونسف بم - بهروز منصوری
- ۱۳۰..... ساختمان همایش های بین المللی جمهوری اسلامی - یحیی فیوضی
- ۱۳۱..... جمع بندی و نتیجه گیری
- ۱۴۷..... برج ایفل پاریس - گوستاو ایفل
- ۱۴۹..... موزه هنرهای معاصر شارلوت - ماریو بونا
- ۱۵۰..... موزه گوگنهایم نیویورک - فرانک لوید رایت
- ۱۵۳..... موزه گوگنهایم بیلباو - فرانک گهری
- ۱۵۵..... اپرای سیدنی - یورن اوتزن
- ۱۵۸..... مرکز ژرژ پمپیدو - ریچارد راجرز ، رنزو پیانو
- ۱۶۱..... ساختمان لوئی ویتون - فرانک گهری
- ۱۶۲..... مرکز هنرهای بصری وکسندر - پیتر آیزنمن
- ۱۶۶..... موزه بین المللی ویترا ، ویلهلم راین آلمان - فرانک گهری

- ۱۶۹..... مرکز گردهمایی کلمبوس اوهایو - پیتر آیزنمن
- ۱۷۲..... بخش الحاقی موزه لوور پاریس - آی ام پی و همکاران
- ۱۷۵..... موزه هنرهای زیبا اسپانیا - Estudio Hago
- ۱۷۶..... موزه ریورساید - زاهایا حدید
- ۱۷۷..... موزه کوهستانی آلپ - زاهایا حدید ، پاتریک شوماخر
- ۱۷۸..... مرکز فرهنگی علی اف باکو - زاهایا حدید
- ۱۸۰..... مرکز فرهنگی اسلامی آلبانی - گروه معماران بیگ
- ۱۸۳..... موزه ملی دریایی دانمارک - گروه معماران بیگ
- ۱۸۴..... مرکز هنر کیمبال - گروه معماران بیگ
- ۱۸۶..... مرکز فرهنگی و هنری - نگشا - شرکت معماری Coop Himmelb
- ۱۸۸..... مرکز فرهنگی چین - شرکت مراجع IAPA
- ۱۸۸..... جمع بندی و نتیجه گیری
- ۲۰۰..... بررسی تطبیقی نتایج نمونه های موردی ایرانی و غربی
- ۲۰۸..... نتیجه گیری
- ۲۱۴..... سخن پایانی
- ۲۱۷..... فهرست مراجع

مقدمه

پرداختن به چگونگی‌ها و چونی‌های پدیده‌ها و شرایط شکل‌گیری و پیدایش آنها در زندگی محقق دارای اهمیت است. آنچه که در معماری مورد ارزیابی و قضاوت قرار می‌گیرد فراتر از نیازهای انسان‌های امروزی که کثرت و تفاوت‌ها، امکان ایجاد اصولی مشترک ایجاد نمی‌نماید، برای معمار و صرفاً مادی و فیزیکی می‌باشد و انسان‌ها در هنگام بروز احساسات و ادراکات خود از اماکن، فضاها و شاخصه‌های معماری هم به زمینه‌های کمی توجه دارند و هم به ابعاد کیفی. وجود انسان مهمترین عامل معنادهنده به مکان است. به بیان دیگر یکی از عوامل تاثیرگذار در رفتار انسان در فضاها، به خصوص اماکن عمومی ادراک او از مکان است.

از یک سو جوامع شهری هر روزه به سمت فردگرایی هرچه بیشتر پیش می‌رود که این امر موجب بروز تعدد راه‌نماهای گشته که بیان آنها میتواند باعث شکوفا شدن هرچه بیشتر ذهن بشر گردد. از سوی دیگر احترام به افکار دیگران و تعامل سازنده از جمله مواردی است که انسان امروزی سعی در تمرین آن دارد.

زمینه (context) در لغت به معنای مجموعه شرایط یا واقعیت‌های است که یک موقعیت یا شرایط را در بر می‌گیرد و همچنین به معنای شرایطی که چیزی در آن اتفاق می‌افتد و به شما کمک می‌کند تا آن را درک کنید. مراد از زمینه همان متن بستر و محیطی است که معماری در آن شکل می‌گیرد و هم محتوا و شکل را در بر می‌گیرد. هرپدیده در محیط پیرامون خود تاثیر می‌گذارد و از آن تاثیر می‌گیرد و در تعامل با یکدیگر هستند. به طور کلی زمینه‌گرایی سازگاری با زمینه‌های کالبدی تاریخی و اجتماعی فرهنگی است.

هر اثر معماری بر پایه مواردی شکل می‌گیرد مانند عملکرد، استفاده کنندگان (مردم) و زمینه. هیچ اثری نمیتواند بی توجه به زمینه خویش شکل بگیرد.

این توجه می‌تواند در قالب‌ها و رویکردهای مختلف شکل بگیرد. در این بررسی سعی بر مقایسه تطبیقی بین الگوهای متنوع توجه به زمینه در معماری معاصر ایران و غرب داریم تا با تحلیل نتایج آن فضایی فرهنگی - اجتماعی در بافت شهری تهران طراحی کنیم.

معماری زمینه‌گرا بر زمین‌مداری و پیوند محیط با فضا تاکید دارد و با درک پیام بستر خود شکل می‌گیرد و در واقع پیامی را که بستر معماری به او انتقال داده به عینیت رساند و طراحی می‌کند. در نتیجه ساختمان جز کوچک از طبیعت پیرامون خواهد بود. در این نوع معماری هر بنایی بر اساس زمینه‌های فرهنگی اجتماعی تاریخی و کالبدی اقلیتی و شرایط خاص آن سایت و ساختمان طراحی و اجرا می‌گردد.

زمینه‌گرایی در معماری

معماری زمینه‌گرا به ضرورت توجه به محیط پیرامون اثر معماری تاکید دارد و بر این باور است که توازن میان معماری و محیط می‌تواند هم برای خود اثر و هم برای زمینه عاملی موثر و تقویت کننده باشد. زمینه‌گرایی الگویی است برای خلق محیط مطلوب تر لذا شناخت و آگاهی بیشتر و درکی عمیقتر نسبت به زمینه و محیط برای معماران و طراحان امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. معماری زمینه‌گرا تلاشی است برای نشان دادن توان محیط مطلوب بصری در مقیاسی کلان تر از معماری. پیام معماری زمینه‌گرا ضرورت توجه به محیط کالبدی پیرامون اثر معماری است.

مقیاس زمینه‌گرایی

در معنای کلی می‌توان گفت که آغاز زمینه‌گرایی محله است اما زمینه‌گرایی در دو جهت خرد و کلان بسط می‌یابد. زمینه‌گرایی در مقیاس کلان به منطقه‌گرایی

می‌رسد و در مقیاس خرد به حال و هوای درونی بنا می‌رسد. اما وجه جهانی منطقه گرایی نیز از حد منطقه فراتر رفته و بعدی جهانی می‌یابد. بدین سان معماری زمینه‌گرا خود را اگرچه عمیقاً در مکان فرو می‌برد اما حضور خود را تا دوردست‌ها تا شهرها و کشورها تا جهان و کیهان برمی‌افرازد.

مقدمه

به منظور انجام بررسی فوق با عنوان "بررسی تطبیقی رویکردهای زمینه گرایی در معماری بناهای معاصر فرهنگی ایران و غرب" شناخت ۳ مقوله ضروری به نظر می‌رسد:

۱. شناخت زمینه گرایی شامل مبانی، تعریف، انواع زمینه گرایی، مقیاس‌های زمینه گرایی، دلایل پیدایش، زمینه گرایی در شهرسازی و

۲. شناخت فرهنگ شامل تعاریف اجزاء تشکیل دهنده، تعریف بناهای فرهنگی و ویژگی‌های آن‌ها.

۳. شناخت معماری معاصر شامل بازه تاریخی دوران معاصر در ایران و غرب، ریشه‌های سبک‌ها و مکاتب در گذشته.

در ادامه کتاب در قالب ۳ بخش به معرفی مبانی نظری شناخت هر یک از عناوین بالا می‌پردازیم.